

Marian M. Paluchowski (1913 - 1986)

Notatka biograficzna - wspomnienie

Mój Ojciec, Marian Paluchowski urodził się w piątek 4 kwietnia 1913 roku w Stryju (dziś Ukraina). Rodzice z dziećmi przenieśli się do Poznania, gdzie mieszkali przy ul. Marszałka Focha 84 m. 4. W latach 1922-1930 uczył się w Państwowym Gimnazjum I. Paderewskiego w Poznaniu i 15 maja otrzymał tam świadectwo maturalne.

Przed wojną, w roku 1931 rozpoczyna studia na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego, niestety studia przerwa z powodów finansowych. Od września 1932 podejmuje pracę w Urzędzie Skarbowym w Rawiczu. W maju 1933 roku zostaje pracownikiem Urzędu Skarbowego w Poznaniu, na stanowisku sekretarza administracyjnego Izby Skarbowej jako urzędnik X grupy.

W latach 1935-1936 odbywa służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy w Poznaniu. Uzyskuje cenzus podporucznika rezerwy.

W roku 1936 ponownie podejmuje studia w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu (dziś Uniwersytet Ekonomiczny), kontynuuje je do roku 1939 kiedy tym razem studia przerywa wojna. W tym też czasie zostaje członkiem Korporacji Akademickiej „Magna-Polonia”.

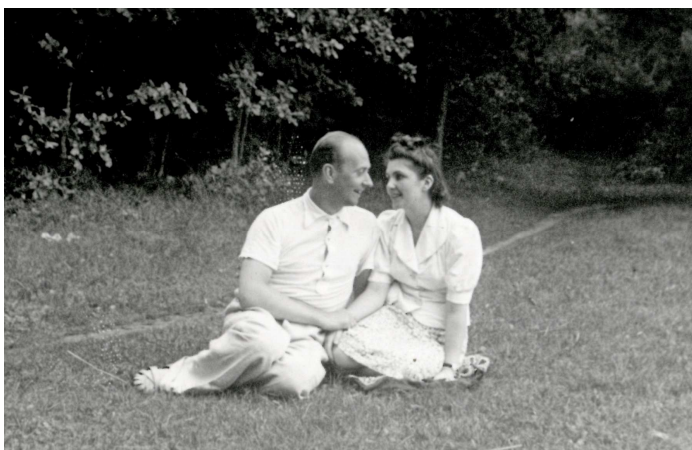
„Czterej muszkietierowie” - jeszcze radośni (27.12.1938; Ojciec w mundurze jako d'Artagnan)

14 sierpnia 1939 roku wstępuje w związek małżeński z Marią Kruszelnicką, który przypieczętowują w dniu 15 sierpnia tegoż roku ślubem kościelnym w parafii Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu.

Jak pisał 7 sierpnia 1939 roku do swojej siostry Zosi: *"Pośpieszyliśmy się z tym terminem ślubu, bo podmuchy wojenne zaczynają być coraz silniejsze i moglibyśmy nie zdążyć wypełnić celu naszej znajomości. Może nic z tego pobrzękiwania szabelką,*

które na razie jest chrzęstem pióra i farby drukarskiej nie będzie, ale lepiej nie tracić ani jednej szansy, aby mogło być lepiej".

Powyżej - Z narzeczoną Marią Kruszelnicką w Warszawie (4.06.1939)

Po lewej - Marian i Maria Paluchowscy po ślubie kościelnym (15.08.1939)

Po prawej - Miłowody: podróż poślubna (sierpień 1939)

Zostaje zmobilizowany 24 sierpnia 1939 roku i w szeregach 57 Pułku Piechoty Wielkopolskiej jako dowódca plutonu moździerzy 3. Kompanii bierze udział w bitwie nad Bzurą. Tam 22 września w Starych Budach (w gminie Młodzieszyn) dostaje się do niewoli. Trafia pierwotnie, w październiku do obozu jenieckiego Stalag XIA w Osterode am Harz, a od kwietnia 1940 staje się więźniem w Oflagu IIC Woldenberg. Jego numer jeniecki 417/XIa. W Oflagu odkrywa w sobie potrzebę działania, zgoda innego aniżeli związanego z kierunkiem podejmowanych studiów. Współzakłada i organizuje działanie teatru kukiełkowego, jest też jednym z jego aktorów.

Teatr kukiełkowy był jednym z trzech działających na terenie Oflagu II C. Prócz niego funkcjonowały również i dwa teatry dramatyczne: szeregowców i oficerów.

Na początku 1941 roku powstaje Jeniecki Teatr Lalek Oflagu II C Woldenberg, który do końca swego istnienia dał za obozowymi drutami 420 przedstawień 14 sztuk. Tam Ojciec mój poznał m. in. Stanisława Strugarka (potem dziennikarza i felietonisty w poznańskim radio), Jerzego Młodziejowskiego (muzyka i redaktora muzycznego w radio), Kazimierza Rudzkiego (aktora), Stefana Flukowskiego (pisarza), Jerzego Hryniewieckiego (architekta; twórcę lalek w Oflagu), Stanisława Hiszpańskiego (rysownika; twórcę scenografii w Oflagu) oraz Jana Urbana (twórcę rekwizytów i lalek w Oflagu; na zdjęciu).

Może się to wydać dziwne, ale pobyt w obozie jenieckim całkowicie zmienił Jego życie – z urzędnika stał się człowiekiem sztuki.

Jego rodzice i siostra oraz jej dwaj synowie (Andrzej i Jurek Bieńkowscy) uciekli z Poznania 31 sierpnia 1939 r. do Lwowa. Stamtąd, po zajęciu Lwowa przez Rosjan 13 kwietnia 1940 r. wywieziono ich do pracy w kołchozie „Droga Lenina” (Obwód Semipałatyński, Republika Kazachska). Ojciec Władysław, mój Dziadek zmarł tam z głodu w lutym 1941 r. Matka Stanisława i siostra Zofia Bieńkowska wraz z dwójką dzieci wyszły z ZSRR w 1941 roku dzięki mężowi Zofii, Wincentemu Bieńkowskiemu, jeńcowi osadzonemu w Kozielsku a po roku w Griazowcu, późniejszemu żołnierzowi armii gen. Andresa. Przez Iran, Palestynę i Wielką Brytanię znalazły się w 1948 w USA. Zosia zmarła na tyfus 1951 roku. Mój Ojciec do 1964 nie widział Matki, kiedy to odwiedził ją w USA; po 1956 roku jedynie korespondowali.

Ojciec z Matką w Utica, NY (1964)

Po oswobodzeniu, w lutym 1945 roku pracuje najpierw w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym w Bydgoszczy (1945-1946), a potem po powrocie do Poznania od marca 1946 do grudnia 1949 roku w Zarządzie Centralnym Państwowych Nieruchomości Ziemskich (Inspektor Działu Zaopatrzenia i Zbytu, Poznań, Fredry 12).

Lalki Teatru Baj.

W latach 1945-46 był jednocześnie kierownikiem Teatru Baj Pomorski w Bydgoszczy. Założycielkami teatru lalek w Bydgoszczy były Jadwiga Badowska oraz Irena Pikiel-Samorewiczowa, które przyjechały do Bydgoszczy z wileńskiej "Bajki". Pierwszą siedzibą teatru była sala Rzeźni Miejskiej przy ul. Jagiellońskiej 79 (w której podczas wojny działał niemiecki teatr marionetkowy).

Oprócz pracy zawodowej w latach 1946-1950 prowadzi w Poznaniu świetlicowy amatorski zespół teatralny organizacji YMCA i Zespół Żywego Słowa Spółdzielni Wydawniczo-Oświatowej „Czytelnik”.

Założycielką „Poznańskiego Teatru Marionetek” była w 1945 roku przedwojenna aktorka Halina Lubicz. To ona wynajęła od proboszcza kościoła pod wezwaniem św. Marcina salkę w domu parafialnym przy ul. Święty Marcin 8 (wówczas Armii Czerwonej; dziś już tego domu nie ma). 1 września 1946 roku teatr przyjął nazwę *Teatr Lalki i Aktora*, a 29 października – *Państwowy Teatr Młodego Widza*. Od 15 września 1950 roku Ojciec zostaje dyrektorem i kierownikiem artystycznym Państwowego Teatru Młodego Widza; reżyseruje tam też niektóre przedstawienia.

W 1951 roku Teatr, decyzją Ministerstwa Kultury zostaje włączony jako jedna ze scen Państwowych Teatrów Dramatycznych w Poznaniu (obok Teatru Polskiego i Nowego oraz tzw. Teatr Objazdowego). Ojciec zostaje powołany na wicedyrektora połączonych scen i funkcję tą pełni od 1 stycznia 1951 do 30 września 1954r. (Poznań, ul. 27 Grudnia 8/10).

Od 1 października 1954 do 30 kwietnia 1958 roku zostaje zastępcą dyrektora Teatru Wielkiego im. Stanisława Moniuszki (za drugiej dyrekcji Zdzisława Górczyńskiego; Poznań, ul. Fredry 9). Na zdjęciu pierwszy z lewej.

W roku 1947 urodziłem się ja, a po trzech latach moja siostra Basia. Ojciec był kochającym mężem i czułym tatą. W dzieciństwie opowiadał nam długie historie o bohaterach w naszym wieku, na które niecierpliwie czekaliśmy. Pamiętam też cotygodniowe wyprawy do ZOO i karmienie zwierząt suchym chlebem, a także wakacje z Rodzicami, na które jeździliśmy regularnie z siostrą Basią.

W ZOO (1952)

Wakacje letnie (1955)

Od maja 1958 roku przez 14 lat pełni funkcję redaktora naczelnego ośrodka regionalnego Telewizji Polskiej w Poznaniu. W czerwcu 1967 roku otrzymuje uprawnienia realizatora TV (wizji) III kategorii. W sierpniu 1974 roku, po złożeniu egzaminu otrzymuje Kartę Mikrofonową kat. L. Gra też drobne role w poznańskim Teatrze Polskiego Radia.

W maju 1957 roku wstępuje do SPATIF – ZASP, a do września 1970 jest członkiem Zarządu Oddziału w Poznaniu. W 1963 roku zostaje członkiem Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (od 1982 - SD PRL).

Po przejściu na wcześniejszą emeryturę w roku 1972 pracuje nadal jako dziennikarz radiowy.

*Zespół Redakcji Publicystyczno-Informacyjnej Rozgłośni PR w Poznaniu
(Ojciec stoi drugi od prawej)*

W uznaniu swego bogatego dorobku odznaczony został m.in. Krzyżem Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Walecznych, a także Medalem „Za udział w wojnie obronnej 1939”.

W styczniu 1975 roku został Honorowym Obywatelem Miasta Dobiegniewa.

Zmarł w poniedziałek 15 września 1986 roku i jest pochowany w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Junikowskim w Poznaniu.

*Opracował Jacek Władysław Paluchowski, syn Mariana,
na podstawie przekazów rodzinnych, zdjęć, listów oraz danych z Internetu i literatury.
Poznań, 5 maja 2019*